

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЯ

Освітня програма «Управління міжнародним бізнесом»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 30 серпня 2022 року

м. Івано-Франківськ - 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Політологія
Освітня програма	Управління міжнародним бізнесом
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	073 Менеджмент
Галузь знань	07 Управління і адміністрування
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	обов'язкова дисципліна
Курс / семестр	1/1
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 18 год. Практичні заняття – 12 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/

2. Опис дисципліни

Мета та цілі дисципліни

Навчальна дисципліна «Політологія» спрямована на формування у студентів цілісного уявлення про політичну сферу життя суспільства і закономірності її функціонування. Програма курсу розкриває зміст політичних інститутів та процесів, характеризує сучасну державу як базовий елемент політичної системи та політичного режиму, покликана формувати політичну свідомість та політичну культуру студентів, їх активну громадянську позицію.

Метою викладання навчальної дисципліни «Політологія» є надання студентам наукових знань про основні категорії політичної науки, засвоєння ними концептуальних підходів щодо процесів розбудови демократичної держави, закономірностей переходу від тоталітаризму до демократії, формування самостійного та критичного ставлення до державотворчих процесів, політичної свідомості та політичної культури, забезпечення політичного аспекту підготовки висококваліфікованих фахівців, що мають політично-моральну громадянську позицію, розвиток політичного мислення.

Завдання: вивчення сутності, теорії та методології політології як науки; розвиток здібностей розуміння політичних відносин і процесів; набуття навичок і вмінь практичного застосування теоретичних, прикладних та інструментальних компонентів політичного знання; аналіз міжнародного політичного життя, геополітичного становища і політичних процесів в Україні, її місця, статусу і відповідальності у сучасному політичному світі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- історію зародження і розвитку політології,
- предмет та структуру політичної науки,
- інструментарій політології: понятійно-категоріальний апарат, методи, принципи, функції, закони,
- сутність та зміст політичного життя, місце та роль політики в житті сучасного суспільства,
- інституціональні (політичні інститути, політична влада, політична система, політичний режим, політичні партії) та соціокультурні аспекти політики,
- специфіку функціонування політичного ринку та його складових елементів,
- особливості існуючих у світовій політичній практиці типів виборчих систем,
- тонкощі виборчої інженерії як легального засобу впливу на виборчий процес,
- причини зародження, сутність, типологію та шляхи врегулювання політичних конфліктів.

вміти:

- володіти поняттями і термінами сучасної політичної науки,
- вміло користуватися джерелами та фаховою політологічною літературою,
- застосовувати отримані теоретичні знання на практиці, аналізуючи сучасні актуальні проблеми політичного життя України та інших країн світу,
- створювати навколо себе атмосферу політичної толерантності, вести політичні дискусії та аргументовано відстоювати власну громадянську позицію з врахуванням норм моралі, етики і політичної культури.

Компетентності

ЗК1.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

3. Структура дисципліни

№ з/п	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Предмет і методологія науки про політику	<ul style="list-style-type: none"> • Засвоїти сутність понять «політика, політологія» • Розглянути структуру політичного знання. Загальне та особливе у розвитку науково-теоретичного політичного знання. Предмет політології. Закони, принципи та категорії політології. • Засвоїти значення політології для формування політичної свідомості і політичної культури студентів 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання • Кейси • Завдання для індивідуальної роботи • Завдання для самостійної роботи
2.	Тема 2. Політична влада	<ul style="list-style-type: none"> • Розглянути сучасні теоретичні трактування політичної влади, її сутність • Проаналізувати властивості політичної влади, її універсальні та специфічні риси • Визначити особливості сутність законодавчої, виконавчої та судової влади, їх рівновагу, історичну необхідність 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання • Кейси • Завдання для індивідуальної роботи • Завдання для самостійної роботи
3.	Тема 3. Політична система суспільства	<ul style="list-style-type: none"> • Розглянути сутність і типи сучасних політичних систем. Сучасні уявлення про політичні системи • Проаналізувати місце і роль політичної системи у життєдіяльності суспільства • Охарактеризувати структурних елементів політичної системи, її інституцій 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання • Кейси • Завдання для індивідуальної роботи • Завдання для самостійної роботи
4.	Тема 4. Держава як основний інститут політичної системи	<ul style="list-style-type: none"> • Розглянути поняття держави, її ознаки і типи. Різноманітність теоретичних підходів до визначення держави, її ознак і місця у політичній системі суспільства. Відмінності держави від інших суб'єктів політичної системи. Шляхи виникнення держави. • Проаналізувати форми держави. Форми правління: монархії та республіки. Форми державного устрою: унітарні держави, федерації, конфедерації. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання • Кейси • Завдання для індивідуальної роботи • Завдання для самостійної роботи

		<ul style="list-style-type: none"> • Проаналізувати значення соціальної, правової держави для розвитку соціальної демократії, реалізації принципу поваги до людської гідності. 	
5.	Тема 5. Політичні режими. Демократія в політичному житті суспільства	<ul style="list-style-type: none"> • Проаналізувати основні параметри політичних режимів: рівень централізації влади, співвідношення держави та громадянського суспільства, правовий статус особи. Наявність політичного й ідеологічного плюралізму та легальної опозиції. • З'ясувати зростання партійної і державної бюрократії у системі тоталітарних режимів. Типологію і динаміку політичних режимів: тоталітарного, жорстко авторитарного, авторитарно-демократичного, демократично-авторитарного, ліберальний, демократичного, анархо-демократичного. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання • Кейси • Завдання для індивідуальної роботи • Завдання для самостійної роботи
6.	Тема 6. Політичний конфлікт	<ul style="list-style-type: none"> • Аналізувати специфіку політичних конфліктів, які відіграють особливу роль у житті сучасного суспільства. Пояснювати політичну владу як предмет політичного конфлікту, вміти виявляти і її вплив на перебіг конфліктів у різних сферах.. • З'ясувати характерні риси політичного конфлікту. • Пояснювати політичну владу як предмет політичного конфлікту, вміти виявляти і її вплив на перебіг конфліктів у різних сферах. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання • Кейси • Завдання для індивідуальної роботи • Завдання для самостійної роботи
7.	Тема 7. Вибори та виборчі системи. Виборчі технології як особлива форма політичного впливу	<ul style="list-style-type: none"> • Проаналізувати основні види виборчих систем. • З'ясувати поняття виборів. Види виборів. • Визначити особливості виборчої системи України та її трансформація на сучасному етапі. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання • Кейси • Завдання для індивідуальної роботи • Завдання для самостійної роботи
8.	Тема 8. Політика і релігія	<ul style="list-style-type: none"> • Проаналізувати взаємозв'язок релігії і держави 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні

		<ul style="list-style-type: none"> • З'ясувати характерні особливості релігійної та політичної свідомості її: специфіку і механізми взаємовпливу. • Визначити роль релігії у розв'язанні глобальних проблем сучасності. 	<p>запитання</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кейси • Завдання для індивідуальної роботи • Завдання для самостійної роботи
9.	Тема 9. Політичні партії, партійні системи та громадсько-політичні об'єднання	<ul style="list-style-type: none"> • З'ясувати особливості виникнення політичних партій. • Проаналізувати сутність, типи політичних партій, їх роль у політичному процесі, основні ознаки: наявність організації, тяжіння до влади та ідеологічний характер. Особливість політичних партій у порівнянні з групами за інтересом, рухами, суспільними організаціями, групами тиску, клубами та іншими об'єднаннями. Багатоманітність підходів стосовно класифікації політичних партій. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання • Кейси • Завдання для індивідуальної роботи • Завдання для самостійної роботи
10.	Тема 10. Політична еліта та політичне лідерство	<ul style="list-style-type: none"> • Проаналізувати сучасні концепції еліт. Закони Р. Міхельса, Дж. Берн Хома. Ліберальний елітаризм та його напрямки. Концепція “національної аристократії” В. Липинського. Обґрунтування елітаризму: біологічне, психологічне, ірраціональне, функціональне, технократичне. • З'ясувати особливості політичного елітаризму. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести • Контрольні запитання • Кейси • Завдання для індивідуальної роботи • Завдання для самостійної роботи
11.	Тема 11. Політична свідомість та політична культура	<ul style="list-style-type: none"> • Розглянути політичну свідомість як форму відображення політичного буття. Обумовленість політичної свідомості соціально-економічними, історичними, національними і культурними умовами розвитку суспільства, структуру політичної свідомості. • Проаналізувати взаємозв'язок політичної, моральної та правової культури. • Визначити особливості історичні особливості формування політичної культури в Україні та оцінка її стану у сучасних умовах. Перспективи розвитку політичної культури України. 	<ul style="list-style-type: none"> • Тести, • Контрольні запитання, • Кейси, • Завдання для індивідуальної роботи, • Завдання для самостійної роботи

12.	Тема 12. Етнонаціональні відносини в політичному житті суспільства	<ul style="list-style-type: none"> Визначити сутність і особливості соціально-етнічних відносин. Взаємозв'язок етнічного, національного і соціального у суспільстві. Ознайомитись з етнонаціональною політикою: цілі, принципи, проблеми. З'ясувати етнополітичну реальність сучасної України, Конституцію України про консолідацію та розвиток української нації, а також етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України. 	<ul style="list-style-type: none"> Тести, Контрольні запитання, Кейси, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи
13.	Тема 13. Світовий політичний процес	<ul style="list-style-type: none"> Розглянути баланс і гармонізацію інтересів у сфері світової політики та нового політичного порядку. Моделювання системи міжнародних політичних відносин і процесу їхнього врегулювання. Вплив міжнародних політичних відносин на соціальний і політичний розвиток країни. Проаналізувати роль міжнародної політики у вирішенні глобальних проблем. 	<ul style="list-style-type: none"> Тести, Контрольні запитання, Кейси, Завдання для індивідуальної роботи, Завдання для самостійної роботи

4. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p> <p>Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких форм і засобів діагностики, як оцінювання практичних занять, оцінювання індивідуальних завдань, письмове тестування, усне опитування. Поточний контроль проводиться під час проведення лекційних і практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретного прикладного завдання; крім того, здійснюється поточне письмове тестування за кілька попередньо пройдених тем.</p>	<p>Система контролю знань здійснюється через:</p> <ul style="list-style-type: none"> поточний контроль – 50 балів; підсумковий контроль (залік) – 50 балів. <p>Оцінка за вивчення предмету виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно зі шкалою оцінювання. При цьому в екзаменаційній відомості зазначається кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.</p>
---	---

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Семинарські заняття	Оцінка за контрольну роботу	Підсумкове тестування	Разом
30	20	50	100

Поточний контроль з дисципліни «Політологія» відбувається шляхом перевірки засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять, написання контрольної роботи, підготовки індивідуальної роботи та підсумкового тестування.

Перевірка засвоєння студентами знань та умінь в ході семінарських занять здійснюється шляхом оцінювання усних відповідей (в тому числі у формі презентацій), коротких письмових / тестових робіт. За опрацювання тем, визначених для семінарських занять студент може отримати максимально 30 балів. Відповідна форма активності студентів оцінюється за п'ятибальною системою.

Контроль засвоєння знань та навичок, що базуються на лекційному матеріалі, здійснюється шляхом написання студентами контрольної роботи (у розгорнутій та/або тестовій формі). Контроль засвоєння відповідних знань здійснюється у тестовій формі та максимально оцінюється у 20 балів.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань та за підсумкове тестування (50 балів).

Критерії поточного оцінювання:

Відповідно до [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»](#) (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) та [Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»](#) (Нова редакція) (введено в дію наказом ректора № 361 від 31.07.2020 р.) знання оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:

- «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

- «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

- «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа (відеофайли, рисунки, схеми)
<p style="text-align: center;">Література: Нормативно-правові акти</p> <p>1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. <i>Відомості Верховної Ради</i>. 2014. № 37–38. Ст. 2004 ; поточна ред. – Ред. від 25.09.2020. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text</p> <p>2. Про науку і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2016. № 3. Ст. 25. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text</p> <p style="text-align: center;">Підручники, посібники, статті:</p> <p>1. Баранівський В.Ф. Політологія: Підручник//В.Ф. Баранівський.- Київ: Національна академія управління, 2017.-232с.</p> <p>2. Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В. Політологія: підручник. - Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. - 180с</p> <p>3. Гелей С.Д., Рутар С.М. Політологія: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2019. - 348 с.</p> <p>4. Шляхтун П.П. Політологія: історія та теорія: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2020. 500 с.</p> <p>6. Піча, В. М. Політологія: підручник для студ. вищ. закл. освіти / В. М. Піча, Н. М. Хома ; за заг. ред. В. М. Пічі. – 5–те вид., випр. і допов. – Львів : Магнолія, 2017. – 304 с</p> <p>7. Політологія: навчальний енциклопедичний словник–довідник для студ. ВНЗ I-IV рівнів акредит. / І. О. Бурда, М. А. Бучин, В. В. Бушанський; за наук. ред. Н. М. Хоми. – Львів : Новий Світ–2000, 2014. – 780 с.</p> <p>8. Липчук О.І, Ломака І.І. Роль релігії та церкви в соціально політичному житті демократичного суспільства / О.І. Липчук, І.І. Ломака // Прикарпатський вісник НТШ. Думка / ред. І. С. Монолатій. – Вип. 5 (49). – Івано-Франківськ, 2018. – С. 125-135.</p> <p>9. «Україна в світовій політиці»: конспект лекцій / укладачі: С.М. Король, М.С. Назаров, В.О. Дементов. – Суми: Сумський державний університет, 2018. – с. 140</p> <p>10. Неліпа Д.В. Системний аналіз політології: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2019.- 304 с.</p> <p>11. Липчук О.І. Українсько-російські взаємини в умовах цивілізаційного протистояння// Оксана Іванівна Липчук // ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» «Політичні процеси сучасності: глобальний та регіональний виміри». Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції – Івано - Франківськ, 2017. – С. 266-270.</p> <p>12. Політологія: навчально-методичний посібник / Л.М. Мельник, І.А. Дужа. Біла Церква, 2019. – 425 с.</p> <p>13. Тетарчук І.В. Політологія. Навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: Центр учбової літератури, 2019. 160 с.</p> <p>14. Політична наука: теорія, методологія, практика /О. Березовська – Чміль , С. Дерев'янка, І. Доцяк, В. Климончук, Ю. Кобець, Л. Кобута, О. Липчук, І. Ломака, І. Монолатій, В. Марчук, та ін. / Заг. наук. ред. В. Й. Климончук. Івано-Франківськ: Супрун В. П. 2021. 304 с. ISBN 978-617-7468-73-7</p> <p>15. Політологія. Навч. посібн. / Т. В. Гончарук-Чолач, О. М. Рудакевич, В. Я. Томахів, М. І. Гурик, Р. Ю. Чигур. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 219 с.</p> <p style="text-align: center;">Ресурси курсу</p>	

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра політології м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка 57 каб. 711. Email: kpol@pnu.edu.ua Сторінки в соцмережах: https://www.facebook.com/kafedrapol
Викладач	Липчук Оксана Іванівна Кандидат політичних наук, доцент кафедри політології
Контактна інформація викладача	oksana.lypchuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується <u>Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»</u> (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до <u>Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»</u> (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.).
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до <u>Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти»</u> (затверджене наказом Міністерства України № 245 від 15.07.1996 р.).
Додаткові бали	Студент має змогу також отримати додаткові бали , пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням

	<p>сертифікату в межах тематики дисципліни впродовж навчального семестру; взявши участь у науковому, освітньому чи прикладному проєкті, конференції, круглому столі, інших видах наукової активності, які відповідають профілю дисципліни; опублікувавши наукову працю, яка відповідає профілю дисципліни. Відповідно до <u>Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»</u> (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.). відповідні студенти можуть отримати додаткові бали на підставі рішенням кафедри міжнародних відносин.</p>
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується <u>Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»</u> (введено в дію наказом ректора № 819 від 29.11.2019; із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.).</p>

Викладач

Липчук О.І.